

De paenitentia

Περὶ μετανοίας

Μάθωμεν, ἁμαρτωλοί, εὐσπλαγχνίαν, πῶς ἐστίν. Ὁ πλεονέκτης μάθε ποίω τρόπῳ ἰλάσθῃ. Συμπαθῶμεν, ἀδελφοί, ἀλλήλους ἐν εἰρήνῃ συμπάθειαν γέμουσαν πάσης φιλανθρωπίας, πρὸ τοῦ ἰσχύσαι τὸν Πονηρὸν τὰς ψυχὰς ἡμῶν συλῆσαι. Ἄπερ μοι ἀνηγγέλθη διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, πάντα γνωρίσαι δεῖ. Εἰ κἀγὼ ἄφρων εἰμί καὶ οὐδὲν ἐφύλαξα ἄπερ ἔμαθον ἐγώ, ἄλλος μαθὼν φυλάξει. Ἐξ ὑμῶν ἢ ἐξ ἐμοῦ, ὁ λόγος μὴ νεκρωθῆ καὶ μείνῃ ἄκαρπος. Μὴ ἀποκρύψωμεν τάλαντον βασιλέως ἐμπορεῦσαι αὐτῷ· σπόρον ζωῆς γέμοντα. Μὴ μοι πρόσχης, μαθητά, εἰ πλανῶμαι τῆς ὁδοῦ· κἂν ἴδῃς με πταίοντα, ὀπίσω μου μὴ ἔλθῃς. Ὅρα Θεὸν καὶ Γραφάς· αὐταὶ σου ἤτωσαν τροφῆς. Καθάπερ διδάσκουσιν, οὕτω σπεῦσον βαδίζειν ἐν ταῖς αὐτῶν ἐντολαῖς. Ὡς ἐδίδαξ 304 χθῆς, μεῖνον. Διδασκαλίαν ἐγὼ ποθῶ, οὐκ ἐπόθησα παιδείαν. Δέδοικα κακῶς ἀεὶ βαδίζων. Ἀνομιῶν πέπλησμαι. Ἐαυτὸν ἀνετάζων, τραύματά μου οὐ δεσμῶ. Καθαίρειν οὐ σπουδάζω ζιζανίων τῶν ἐν ἐμοί, ἀλλ' ἐπ' ἐλπίδι προσδοκῶ. Μὴ στέναζε, μαθητά· ἅμα γὰρ τύπτεται ὁ διδάσκαλος ὁ σός. Τί, τέκνον, ὀδυνᾶσαι ὀδύνην ἀνωφελῆ; Ὅμοίως δὲ τί θρηνεῖς θρήνον, κέρδος μὴ ἔχοντα; Ὁ Πονηρὸς σοῦ ἀεὶ ἐκκαίει τὴν διάνοιαν, ὅπως γενήσῃ αὐτῷ μερὶς κληρονομίας. Σατανᾶς γὰρ ἐν δόλω πολλοὺς σπεύδει λυπῆσαι τοῦ δεξιώσασθαι καὶ ἐν γεέννῃ βαλεῖν δι' ἀπογνώσεως. Ἐσυλήθης θησαυρόν, ἀλλ' ἀκμὴν πάρεστί σοι ὁδὸς ἠνεωγμένη τῆς καλῆς ἐμπορίας. Ἔστι καιρὸς συνάξαι πάλιν τὸν σὸν θησαυρόν. Μόνον μὴ ἀπελπίσης, ἀλλὰ σπούδασον αὐτὸν συναγαγεῖν· κἂν σε βέλος ἔτρωσε, μόνον ὅλως μὴ καταπέσης. Ἔως θανάτου στέρξον μὴ δειλανθεῖς τὴν πληγὴν. Δειξόν σου τὴν ἄθλησιν ἐν τῇ πληγῇ ὑπάρχων, ἵνα πλακῆ σου τὸ στέμμα φαιδρᾶς πλοκῆς ἐνδόξου. Κἂν ληστής σε ἐκδύσῃ, μὴ ῥαθυμῆσης βαδίζων. Ἐν πολέμῳ συμβαίνει τὸ τύψαι καὶ τυφθῆναι. Κἂν πάχνη πλήξῃ τὴν σὴν 305 ἄρουραν, κατάσκαψε δις καὶ τρὶς φιλονεικῶν ἀόκνως. Σπεῦσον σπεῖραι τὸν σπόρον. Ἦδη κομᾶ τὰ νέφη καὶ βρέχει ὁ οὐρανός. Οὐκ ὤθει σε ὁ κλέπτης τῆς ὁδοῦ. Μὴ φοβηθῆς τὸν φόρτον σου ἐπάρας. Βάδιζε διαπαντὸς εἰς βασιλικὴν ὁδόν. Ἐν πολέμῳ ὧ ἔτρώθῃς, ἐν αὐτῷ δυνήθητι λαβεῖν τὸ νίκος. Ἐν τῷ τόπῳ ὧ τὸν πρῶτον θησαυρόν ἐσυλήθης, ἐν αὐτῷ δύνῃ πάλιν τοῦτον ἐπισυνάξαι. Ὅπου γὰρ ἐξέχεεν ὁ βασιλεὺς Ἀχάβ τὸ αἷμα τοῦ Ναβουθέ, ἐκεῖ κύνες ἔλειξαν τὸ αἷμα τοῦ ἀσεβοῦς Ἀχάβ, ὡς γέγραπται. Τὸν Ναβουθέ ἔξωσεν ἐκεῖνος τοῦ ἰδίου ἀμπελώνος, καὶ σὲ ἡ ἁμαρτία βούλεται ἀπώσασθαι τοῦ Χριστοῦ. Τῷ τύπῳ τοῦ Σατανᾶ παρεϊκάσθη Ἀχάβ, τύπῳ δὲ ἀσεβείας ἔοικεν Ἰεζάβελ. Ἀμφοτέρω τὸ αἷμα τὸ σὸν ἐπιποθοῦσιν, ὡς τὸ αἷμα Ναβουθέ ὁ ἄνομος Ἀχάβ. Καθάπερ ἐφόνευσε δόλω τὸν δίκαιον, οὕτως καὶ ἀπέλαβε κρίσει τοῦ δικαίου. Ἔσπευσε ἀπολέσαι δόλω οὗτος δίκαιον, ὅπως εὐθύς ἔκδικος ὁ Θεὸς ὀφθῆ δικαίου. Καὶ νῦν ἡ πάλη ἡμῶν ἀόρατος τυγχάνει, καθά φησιν ἡ Γραφή· οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας. Ὁ Σατανᾶς τοὺς ἀνθρώπους 306 κρύφα δόλω παλαίει· ὁ δὲ Χριστὸς ἐμφανῶς διασκεδάζει αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἐπιβουλήν, καὶ ἡμᾶς ἐνισχύει τροποῦσθαι αὐτόν. Ἡ πάλη σου, ἀδελφέ, οὐκ ἔστιν ὡς ἔτυχεν, οὐδὲ γέλωτος ἀξία, ἀλλὰ πάντες οἱ Ἄγγελοι, καὶ ὁ Δεσπότης τούτων, θεωροῦσι τὴν σὴν πάλην, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν Ἐχθρόν. Ὅταν οὖν σὺ νικητὴς γένη κατα τὸ Ἐχθροῦ, ὁ Θεὸς καὶ οἱ Ἄγγελοι ἐπικροτοῦσι, καὶ χαίροντες οἱ Ἄγγελοι δοξάζουσι τὸν Θεὸν τὸν δόντα σοι δύναμιν νικῆσαι τὸν Πονηρὸν. Διὸ καὶ ὁ πόλεμος ἐπὶ πλεῖον αὐξεται, ἵνα δόκιμος γένη καὶ ὁ Θεὸς δοξασθῆ καὶ οἱ ἄνθρωποι μιμηταὶ σου γένωνται. Καθὼς οὖν προείπομεν, ἐὰν βέλος

σε τρώση τοῦ πονηροῦ Ἐχθροῦ, ὅλως μὴ καταπέσης εἰς ἀπόγνωσιν, ἀλλ' ὁσάκις ἂν ἠττηθῆς, μὴ μείνης ἐν τῇ ἠττη, ἀλλ' εὐθὺς ἀναστὰς πολέμει πρὸς τὸν Ἐχθρόν· καὶ γὰρ ἔτοιμός ἐστιν ὁ ἀγωνοθέτης δοῦναί σοι τὴν δεξιάν, ὥστε ἀναστῆσαι ἀπὸ τοῦ πτώματός σου. Ὅταν γὰρ σὺ πρῶτος ἐκτείνης τὴν δεξιάν καὶ αὐτὸς τὴν ἑαυτοῦ δεξιάν σοι δίδωσιν, ὥστε σε ἀναστῆσαι. Πᾶσα γὰρ ἐστὶ σπουδὴ τοῦ μιαιροῦ Ἐχθροῦ, ὥστε εἰς ἀνελπισίαν σε ἐνεγκεῖν, ὅταν πταίσης. Σὺ οὖν, ἀγαπητέ, μὴ πεισθῆς αὐτῷ, ἀλλ' ἐπτάκις ἂν πέσης τῆς ἡμέρας, 307 σπούδαζε ἀνίστασθαι καὶ διὰ μετανοίας ἐξιλεοῦσθαι τῷ Θεῷ. Τίς οὖν μὲν ἐξεώσας τὸ βαλάντιον ἀφανὲς κατέστησεν, ἢ ποίῳ ἐμπόρῳ πραγματείας λειψάσης, καὶ τὰ λοιπὰ συνάξας ἐν θαλάσῃ ἔρριψεν; Μὴ ρίψας τὰ ὄπλα σου, ἅπερ ὁ Χριστὸς σοι δέδωκε, νῶτα δώσης τῷ Ἐχθρῷ εἰς ὕβριν τοῦ Δεσπότη σου. Δώσω σοι ἀπόδειξιν φανεράν τε καὶ σαφῆ. Ὁ ἀθλητὴς τοῦ κόσμου, λέγω δὴ τοῦ ματαίου, κἂν σφοδρῶς τυφθῆ ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου, οὐκ ἀπογνοὺς ἑαυτὸν φεύγει τὸν ἀγῶνα· τυχὸν γὰρ νῦν ἠττηθεῖς, τῇ ἐξῆς αὐτὸς νικᾷ. Μὴ ἀναβάλλῃ, φίλε, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἐπιστρέψαι πρὸς Κύριον, μήποτε σοι ἐπέλθῃ ἄφνω ἢ ἀπόφασις τοῦ φοβεροῦ Δικαστοῦ, καλοῦσά σε πρὸς αὐτόν, ὥστε σε ἀποδοῦναι αὐτῷ τὴν ἐμπορίαν ἣν ἐνεπορεύσω ἐκ τῶν αὐτοῦ ταλάντων. Μὴ ἀντὶ ἐπαίνων, δεθεῖς καὶ πόδας καὶ χεῖρας, κατάδικος γένῃ σκότους ἐξωτέρου. Σπούδασον, ὡς ἔτι καιρὸν ἔχεις, προσπεσεῖν τῷ Δικαστῇ, ὥστε σε ἰλασθῆναι πάσας τὰς ἁμαρτίας, ἵνα ἡμεῖς σὺν σοὶ χαρῶμεν, ἀδελφέ, καὶ ὁ Θεὸς δοξασθῇ. Ὡς πρέπει τιμὴ, δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.